

ŽARNOVICA

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najzväčnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ. Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov. O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá územia vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU ŽARNOVICA

Identifikačný kód: SKUEV0147
Rozloha: 18, 387 ha
Nadmorská výška: 525 – 628 m n. m.

Kraj: Žilinský
Okres: Turčianske Teplice

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

Brehové porasty potoka Žarnovica

PRÍRODNÉ POMERY

Územie tvorí zachovalý úsek podhorského toku a riečnych ekosystémov s vyvinutými morfológickými tvarmi (meandre, ramená), brehovou vegetáciou a aluviálnymi mokraďami vytvárajúcimi veľmi dobré podmienky pre existenciu a rozmnožovanie niektorých vzácných a ohrozených rastlín a živočíchov. Predstavuje súčasť jadrového areálu výskytu vydry riečnej (*Lutra lutra*) v povodí rieky Turiec. Potok Žarnovica priteká z Veľkej Fatry ako pravostranný prítok rieky Turiec. Bystrinný charakter toku sa tu mení na podhorský.

Ropucha bradavičnatá (Bufo bufo)

Skokan hnedý (Rana temporaria)

Vysokobylinné porasty na brehoch Žarnovice

Geologický podklad tvoria fluviálne sedimenty – piesčité hliny nív, štrky a piesky nív, v ktorých sa nachádza materiál z okolitých pohorí pochádzajúci z miocénnych hornín flochovskej formácie, sivých slienitých vápencov a slieňovcov mráznickeho súvrstvia krížňanského príkrovu a triasových vápencov a dolomitov.

Brehové porasty deväťsilov

NEGATÍVNE VPLYVY

Kostru navrhovaného územia európskeho významu tvorí potok Žarnovica. Časť územia sa nachádza v blízkosti frekventovanej komunikácie spájajúcej Martin a Banskú Bystricu. Jej prevádzka a údržba predstavujú potenciálne zdroje znečistenia vody, ktorej kvalita je spolu so zachovaním hydrologického režimu podmienkou existencie cenných biotopov a druhov vyskytujúcich sa na lokalite.

Salamandra škvrnitá
(*Salamandra atra*)

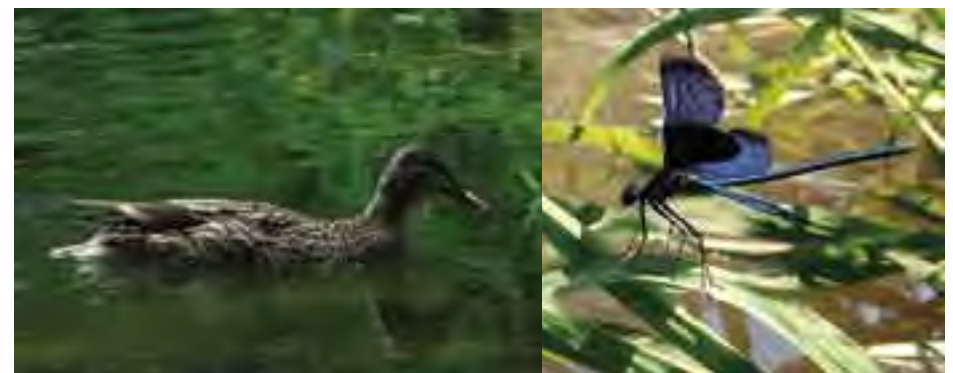

Hviezdnatec čemerícový
(*Hacquetia epipactis*)

Náprstník veľkokvetý
(*Digitalis grandiflora*)

Vstavačovec májový
(*Dactylorhiza majalis*)

Valeriána lekárska
(*Valeriana officinalis*)

Kačica divá
(*Anas platyrhynchos*)

Hadovka obyčajná
(*Calopteryx virgo*)

Turčianske Teplice

Háj

LEGENDA:

 SKUEV0147 Žarnovica

Čremošné

Horná Štubňa

Lovčík vodný
(*Dolomedes fimbriatus*)

Žubrienky skokana hnedého
(*Rana temporaria*)

OCHRANA ÚZEMIA

Územie je biologicky, ekologicky a krajinársky mimoriadne významné. Časť z neho bola v roku 1998 zahrnutá do mozaiky medzinárodne významných mokradí v rámci ramsarskej lokality Mokrade Turca a územne je chránená od roku 1994 v kategórii chránený areál.

Po vyhlásení územia európskeho významu v niektorej z národných kategórií ochrany sa pristúpi k diferencovanému spôsobu starostlivosti o územie. Pre vodné plochy sa uvažuje so 4. stupňom ochrany podľa zák. č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, pre ostatné časti územia s 2. stupňom, aby bolo zabezpečené zachovanie prírodných hodnôt územia a zároveň umožnené jeho primerané trvalo udržateľné využívanie.

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17. 3. 2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Žarnovica, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.sopsr.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

Interiér lužného lesa sprevádzajúceho tok Žarnovica

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Po prerokovaní s vlastníkmi a užívateľmi územia bude vypracovaný program starostlivosti stanovujúci zásady manažmentu, ktoré budú zahŕňať napr.:

- opatrenia na zlepšenie kvality vôd a udržanie primeraného vodného režimu,
- protierózne, vodohospodárske, brehochranné a protideflačné opatrenia,
- zabezpečenie vhodného spôsobu obhospodarovania lužných lesných porastov,
- zabezpečenie vhodných pobytových podmienok rastlín a živočíchov,
- zarybňovanie, spriechodnenie bariér na toku a usmerný rybolov,
- usmernenie návštevnosti územia.

Zonácii územia a vypracovaniu programu starostlivosti s navrhovanými opatreniami bude predchádzať ich prerokovanie so zainteresovanými vlastníkmi a užívateľmi územia. Nezávisle na tomto procese môžete s otázkami a návrhmi už teraz kontaktovať pracovníkov ŠOP SR – Správy NP Veľká Fatra.

Kukučka lúčna (*Lychnis flos-cuculi*)

Veternica hájna (*Anemone nemorosa*)

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu **Kód NATURA 2000**
(* prioritné biotopy)

Prirodzené a poloprirodzené travinno-bylinné biotopy

Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá
na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa 6430

Lesné biotopy

Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy 91E0*

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina **Vedecký názov**
Slovenský názov

Chrobáky
fuzáč alpský *Rosalia alpina*
bystruška potočná *Carabus variolosus*

Obojživelníky
kunka žltobruchá *Bombina variegata*

Cicavce
netopier brvitý *Myotis emarginatus*
netopier obyčajný *Myotis myotis*
vydra riečna *Lutra lutra*

Zvonček hrubokoreňový
(*Campanula serrata*)

Netopier brvitý
(*Myotis emarginatus*)

Fuzáč alpský (*Rosalia alpina*)

Vydra riečna
(*Lutra lutra*)

KONTAKTNÉ ADRESY

ISBN 978-80-89310-21-0

Štátna ochrana prírody SR
Správa NP Veľká Fatra
Čachovský rad 7
038 61 Vrútky
Tel. 043/4284503

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © M. Boďová, © V. Chilová, © P. Kaňuch, © P. Polák, © R. Reťkovský
Odborný text: Správa NP Veľká Fatra

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

*predná strana – potok Žarnovica, interiér lužného lesa, bliskáč cibul'katý (Ficaria verna), vydra riečna (Lutra lutra)
zadná strana – lužný les v ÚEV Žarnovica*

